

Metin Türleri

1. Endonezya'nın Açe bölgesinde dün sabah on balina karaya vurdu. Kendi çabalarıyla suya dönemeyen balinalara civar köylerden gelen insanlar yardım etti. Balinaları kimi köylüler tekneleriyle, kimileri de elleriyle denize iterek hayata döndürmeye çalıştı. Balinalardan üçü için artık çok geçti çünkü yapacak bir şey kalmamıştı.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hikâye
B) Fabl
C) Masal
D) Haber yazısı

2. Aşağıdakilerden hangisi bilgilendirici bir metindir?

- A) Mağaranın içi, güneş doğmuş gibi birden aydınlanıverdi. Bu ışık nereden geliyor diye çevreme baktım. Bir de ne göreyim? Altın, zümrüt ve çeşit çeşit değerli taşlardan oluşan bir tepelik duruyor gözlerimin önünde.
- B) Çekirge, pire ve uçan kaz bir gün kralın huzuruna davet edilmişler. Kral, üçünün arasında bir yarış düzenleyecek ve en yükseğe sıçrayana büyük bir ödül verecekti.
- C) Yemeğimi acele bitirip evden çıktım. Dükkâna gittiğimi gören annemin sevinci yüzünden okunuyordu. Sokağın köşesine varınca arkadaşlarımla da dükkâna geldiğini gördüm.
- D) Ahlak kuralları, bir toplumdaki insanların benimsediği, uymak zorunda olduğu kurallardır. Dürüstlük, kardeşlik, sevgi, saygı gibi iyi nitelikler ile güvenilirlik, alçak gönüllülük, hoşgörü, acıma gibi iyi huylar bu kurallara örnek gösterilebilir.

3. Serdar'ın akvaryumunda birbirinden güzel üç tane balık vardı. Serdar bu balıklara gözü gibi bakıyor, hiçbir şeylerini eksik etmiyordu. Bu kadar ilgi ve sevgiye rağmen balıklar çok mutsuzdu. Altın renkli balık, siyah renkli balığa bakıp iç çekiyor ve "Ne güzel bir rengi var, hele uzun siyah kuyruğu, yüzerken ne de güzel dalgalanıyor! Ne olurdu ben de onun gibi siyah olsaydım ya da şu kırmızı balık gibi kırmızı olsaydım?" diyordu. Kırmızı renkli balık ise "Ne olurdu ben de geceler kadar kara ya da şu altın renkli balık gibi pırıl pırıl olsaydım?" diye üzülürdü. Siyah renkli balığa gelince o da "Neden kırmızı ya da altın gibi pırıl pırıl değilim?" diye söylenirdi bütün gün.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Hikâye edici bir metinden alınmıştır.
B) Anlatım I. kişi ağzından yapılmıştır.
C) Kurgusal unsurlara yer verilmiştir.
D) Kişileştirmeden yararlanılmıştır.

4 ve 5. soruları aşağıdaki metinlere göre cevaplayınız.

I

Kurdun biri, nehirden su içen bir kuzuyu gözüne kestirmiş. Kuzuya, "Sen benim içtiğim suyu niye bulandırıyor?" demiş. Kuzu, "Ben sizin suyunuzu nasıl bulandırırım? Siz yukarıdasınız, ben aşağıdayım. Su yukarı doğru akıyor ki!" demiş.

II

Bir varmış, bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde küçük bir kulübede karısı ve yedi çocuğuyla birlikte yaşayan yoksul bir oduncu varmış. Oduncunun en küçük çocuğu parmak kadarmış. Bu yüzden ona Parmak Çocuk adını vermişler. Günün birinde parasızlıktan yiyeceksiz kalmışlar. Ne yapacağını şaşırarak oduncu, çocuklarını götürüp ormana bırakmış. Çocuklar ormanda yalnız kaldıklarını anlayınca ağlamaya başlamışlar. Parmak Çocuk bir ağaca tırmanmış ve ileride bir ev görmüş. Gidip kapıyı çalmışlar. Kapıyı açan kadın "Burası devin evidir. O, çocukları yer. Hemen gidin buradan!" demiş.

4. Aşağıdakilerden hangisi bu metinlerin ortak yönlerinden biridir?

- A) Kurguya dayalı olması
B) Tekerleme kullanılması
C) Deyimlere yer verilmesi
D) Benzetme yapılması

5. Numaralanmış metinlerin türleri aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

I	II
A) Hikâye	Masal
B) Fabl	Masal
C) Masal	Efsane
D) Fabl	Hikâye

Metin Türleri

6. Aşağıdaki metinlerden hangisi yay ayaç içinde verilen türde yazılmamıştır?

- A) Tilki çok acıkmış ve bir bağa girmiş. İştah açıcı üzüm-lerden yiyerek karnını doyurmak istemiş. Ancak o güzelim üzümlere yetişemediği için bir türlü yiyememiş. Bu sefer de "Önemli değil canım, nasıl olsa hepsi eşiydi." demiş. (Fabl)
- B) İki çocuk neşeyle alt kamaraya indiler. Dolaplardan ağırları ve oltaları alıp hızla yukarı çıktılar. Ufaklık, ağın ucunu denize doğru atarken "Yunus, Yunus..." diye seslendi. (Hikâye)
- C) Bilinen ilk hesap makinesi abaküstür. Abaküs, ilk kez Atina yakınlarındaki Salamis Adası'nda kullanıldı. Üzerine birçok sütun oyulmuş olan mermer abaküste sayıları, minik çakıl taşları simgeliyordu. (Masal)
- D) İngiltere'deki Uluslararası Ömür Boyu Yaşam Merkezi, hafızanın müzikle iyileştirilebileceğini tespit etti. Bazı hastalar üzerinde araştırma yapan 50 uzman, ileri seviyede hafıza kaybı olanların bile müziği algılayabildiklerini açıkladı. Bu araştırma, müziğin hafıza üzerindeki olumlu etkisini ilk kez ortaya çıkarmış oldu. (Haber yazısı)

7. Aşağıdakilerden hangisi hikâye edici bir metinden alınmamıştır?

- A) İpek Yolu'nun önemli duraklarından biri olan Bursa, tarih boyunca oluşturduğu çarşı kültürünü bugün hâlâ yaşatan şehirlerimizden. Pek çok yangınla harap olsa da her seferinde hayata yeniden dönen Kapalı Çarşı, Ulu Cami'nin kuzeyinden başlayıp Koza Han'a kadar uzanıyor.
- B) Keloğlan ve zavallı anacığı, geçim sıkıntısı içinde yaşıyorlarmış. Bir kuru ekmek, bir parça peynirle günlerce idare ederlermiş. Tarlaları çok verimsizmiş. Üstelik senelerin birinde öyle bir kıtlık olmuş ki bağ bahçeleri hep kurumuş, mısır tarlaları bodur kalmış.
- C) Tilki ile kedi sohbet ediyorlarmış. Tilki durmadan ne kadar hilekâr ve kurnaz olduğunu anlatıyormuş. Söylediğine göre düşmanları onu alt edemezmiş çünkü pek çok oyun ve hile bilirmiş. Kedi biraz da utanarak "Ben fazla oyun bilmem ki!" demiş.
- D) Birinci dönem bitmek üzereydi. Elif her günkü gibi okuldan eve dönüyordu. Eve yaklaşmıştı, ana cad-deden ayrıldı ama eve gideceği yol kapalıydı. Bu yüzden kimsenin geçmediği ıssız ve kestirme bir yoldan gitmek zorunda kaldı. Yolda bir teyze yavaş yavaş yürüyordu, Elif ona doğru yaklaştı.

8. Hikâye edici metinden alınmıştır.
III. kişili anlatımdan yararlanılmıştır.
Deyimler kullanılmıştır.

Bu özelliklerin bir arada bulunduğu metin aşağıdaki-lerden hangisidir?

- A) Gemi kaptanları, diğer gemilerden ayrı düşmemek için ellerinden geleni yapıyordu. Havaya kalkıp inen gemiler, artık dalgalara karşı koyacak durumda değildi. Fırtına bizi nereye savurursa oraya savruluyorduk. Karşımızda kayalıklar vardı. Oraya sürüklenen gemilerin sağ çıkması imkânsızdı. Hep bir ağızdan bağı-ıyor, dua ediyorduk.
- B) Bahar geldi ya, insanın her zaman, her yerde, herkesle konuşup yârenlik edesi geliyor. İnsan, sevincini de üzüntüsünü de memleketin hâlini de konuşmak, paylaşmak istiyor biriyle. Hele sokakta, dükkânda, çarşı ortasında biriyle ayaküstü girişilen sohbetlerin tadına doyulmuyor.
- C) Adaya çikalı beş yıl olmuştu. Bir kış sabahı erkenden uyanan Selkirk, uzaklara doğru baktığında bir an için gözlerine inanamadı. Çünkü açıkta bir gemi demirlemişti. Ertesi sabah, gemi demir alıp yola çıktığında içinde bir yolcu daha vardı. Bu, beş yıldır ilk kez tıraş olmuş ve temiz bir şekilde giyinmiş Selkirk'ti.
- D) Her türküde derinden derine bir yiğitlik ve özgürlük tutkusunun kıvılcımları sezilir. Yatışmış bir öfkenin, durulmuş bir isyanın hatırası dillenir. Onun içindir ki Ege türküleri, hep bir yüce dağın yamacından söyle-niyormuş hissi verir insana. Tok ve rahat, korkusuz ve sıcak bir sesle...

9. Kanadalı ünlü astronot Hadfield, 3-5 Aralık'ta İstanbul'da düzenlenecek olan Türkiye İnovasyon Haftası etkinliklerine katılacak. Hadfield, uzaya giden diğer astronotlardan farklı olarak Uluslararası Uzay İstasyonu'nda bulunduğu süre boyunca birbirinden ilginç aktivitelere imza attı. Türkiye İhracatçılar Meclisi ve Ekonomi Bakanlığının İstanbul Kongre Merkezinde 3-5 Aralık'ta düzenleyeceği etkinlikler kapsamında, 4 Aralık Cuma günü "Geleceğe Yolculuk" konulu bir konferans verecek olan Chris Hadfield, renkli kişiliğiyle büyük hayran kitesine sahip. Uluslararası Uzay İstasyonundaki görevi süresince sergilediği etkinliklerle birçok unvana layık görülen ünlü astronot, Kanada'da "Uzayın Tadını Çıkaran Adam" olarak biliniyor.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Masal
B) Anı
C) Hikâye
D) Haber yazısı

